

Jarosław Gembka
Doradca metodyczny RODN WOM Katowice
Nauczyciel dyplomowany
Zespół Szkół nr 4 im. Janusza Groszkowskiego w Tychach

KONSPEKT LEKCJI
kwiecień – maj 2020 roku
dla klas pierwszych LO lub Technikum
(STARA PODSTAWA PROGRAMOWA po GIMNZAJUM)

Temat: Kryzys i upadek komunizmu w Europie.

Cel ogólny:

Uczniowie poznają sytuację geopolityczną na świecie w latach 80, która doprowadziła w roku 1989 do Jesieni Ludów.

Cele szczegółowe:

Uczeń po lekcji potrafi:

- scharakteryzować działalność Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Jana Pawła II;
- wymienić przyczyny obalenia Muru Berlińskiego i zjednoczenia Niemiec;
- porównać proces Jesieni Ludów w poszczególnych krajach Europy Wschodniej;
- przedstawić okoliczności rozpadu ZSRR;

Czas lekcji: jedna godzina lekcyjna

Metody i techniki pracy: metoda hybrydowa – blending learning (połączenie lekcji online nauczyciela z uczniami oraz pracy własnej ucznia e-learningowej).

Środki dydaktyczne: teksty źródłowe (**załącznik 2,3,4**), notatka w edytorze tekstu (**załącznik 1**) prezentacja multimedialna, podręcznik „Poznać przeszłość. Wiek XX”, wyd. Nowa Era, Anna Radziwiłł, Wojciech Roszkowski *Historia dla Maturzystów Wiek XX*, PWN 2004, s. 366 – 367, Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, *Wiek XX w źródłach, Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, PWN 2002 s. 355-359 i s. 360-363.

Przebieg lekcji:

1. Lekcja online (trwająca 25 minut) za pomocą aplikacji Microsoft Teams, Zoom lub Discord:

a) wprowadzenie (3minuty) – nauczyciel przedstawia cele lekcji umieszczone w prezentacji. Nauczyciel nawiązuje do wydarzeń roku 1979 – interwencji wojsk Związku Radzieckiego w Afganistanie.

b) rozwinięcie (12 minut): Nauczyciel w mini-wykładzie przedstawia działalność Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa i Jana Pawła II w kontekście upadku komunizmu w Europie. Przedstawia genezę Jesieni Ludów, zjednoczenia Niemiec i rozpadu Związku Radzieckiego. Środkiem dydaktycznym jest przygotowana prezentacja.

c) omówienie pracy e-learningowej uczniów (5minut) – praca samodzielna nad tekstem

źródłowym. Dzielimy klasę na trzy grupy. Jeśli klasa liczy 30 osób – grupa I (nr 1 – nr 10 z dziennika), grupa II (nr 11 – nr 20 z dziennika) i grupa III (nr 21-nr 30 z dziennika). Grupa I zajmuje się tekstem źródłowym „Porozumienia Okrągłego Stołu”. Grupa II analizuje tekst źródłowy - Układ mocarstw z państwami niemieckimi w sprawie statusu zjednoczonych Niemiec, podpisany w Moskwie 12 IX 1990 r. . Grupa III zajmuje się tekstem źródłowym (Rozpad Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw).

Pytania do testu źródłowego dla GRUPY I:

- 1) Jakie były osiągnięcia strony solidarnościowej, a jakie ograniczenia?
- 2) Odtwórz kontrakt dotyczący wyborów, ustalony przy Okrągłym Stole?
- 3) Jakie były jego konsekwencje?

Pytania do tekstu źródłowego dla GRUPY II:

- 1) Na podstawie tekstu układu z 1990 roku odpowiedz, w jaki sposób rozstrzygnięto sprawę Berlina i granicy polsko-niemieckiej.
- 2) Podaj znaczenie sporządzenia Artykułu 7 – co oznaczało jego zastosowanie w praktyce?
- 3) Czym wszyscy sygnatariusze tego układu motywują swoją zgodę na powstanie zjednoczonych i suwerennych Niemiec?

Pytania do tekstu źródłowego dla GRUPY III

- 1) Jaki cel przyświecał sygnatariuszom tego porozumienia?
- 2) Na jakich zasadach miała się opierać stworzona w ten sposób organizacja?
- 3) Podaj główne postanowienia porozumienia o utworzeniu Wspólnoty Niepodległych Państw.

d) Podsumowanie (5 minut): Nauczyciel w rekapitulacji pierwotnej przypomina jak doszło do obalenia Muru Berlińskiego i obrad „Okrągłego Stołu” w Polsce.

2. Praca własna ucznia e-learningowa (20 minut):

- a) nauczyciel wysyła uczniowi notatkę i prezentację multimedialną poprzez dziennik elektroniczny czy na aplikację np. Microsoft Teams.
- b) do podanych w prezentacji tekstów źródłowych są podane pytania na które uczeń w edytorze tekstu WORD przygotowuje odpowiedzi i przesyła drogą elektroniczną nauczycielowi poprzez dziennik elektroniczny lub pocztę mailową.

Załącznik nr 1 (notatka w pliku WORD – wysłana do uczniów)

Temat: Kryzys i upadek komunizmu w Europie.

I. Sytuacja międzynarodowa w latach 80:

- a) interwencja wojsk Związku Radzieckiego w Afganistanie (od 1979 r.);
- b) dojście do władzy w USA **Ronalda Reagana** na początku lat 80, powoduje wprowadzenie **projektu wojen gwiazdnych** czyli w wyścigu zbrojeń w kosmos. Reagan nazywając Związek Radziecki „Imperium zła” uważał, że nie wytrzyma on tego wyścigu pod względem ekonomicznym;
- c) w 1985 roku dochodzi do władzy w Związku Radzieckim **Michaił Gorbaczow**. Wprowadza on politykę „**pierestrojki**” - przebudowy komunizmu i „**glasnosti**” - wolności życia publicznego.
- d) w 1986 roku dochodzi do katastrofy elektrowni atomowej w Czarnobylu. To potwierdza tezę, że Związek Radziecki jest kolosem na glinianych nogach
- e) działalność polskiego papieża Jana Pawła II w latach 80

II. Jesień Ludów

1. Podpisanie Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE) – 1975 r.

- a. zawierał zobowiązanie do przestrzegania praw człowieka
- b. powstawanie komitetów helsińskich
- c. powstanie w Czechosłowacji Karty 77 – organizacja działająca na rzecz przestrzegania praw człowieka – Vaclav Havel

2. „Obrady Okrągłego Stołu w Polsce i wybory czerwcowe 1989:

- a. dochodzi do rozmów władz komunistycznych z opozycją solidarnościową – w ramach „Okrągłego Stołu – luty-kwiecień 1989 r.
- b) wybory parlamentarne – 4 czerwca 1989 r.

3. Aksamitna rewolucja w Czechosłowacji – listopad 1989 r.

- a. pokojowe manifestacje
- b. zastąpienie Gustáva Husáka na stanowisku prezydenta przez Vaclava Havla
- c. działalność Forum Obywatelskiego
- d. wybory – 8 VI 1990 r.

4. Obalenie komunizmu w NRD

- a. ustąpienie pod naciskiem społecznym Ericha Honeckera ze stanowiska sekretarza generalnego SED – 18 X 1989 r.
- b. ogłoszenie otwarcia granic z RFN
- c. obalenie muru berlińskiego - 9 XI 1989 r.
- d. wejście w życie traktatu zjednoczeniowego RFN i NRD – X 1990 r.

5. Obalenie komunizmu na Węgrzech i w Bułgarii – 1990 r.

6. Obalenie komunizmu w Rumunii

- a. egzekucja Nicolae Ceaușescu
- b. objęcie władzy przez Front Ocalenia Narodowego

7. Upadek komunizmu i wybuch wojny domowej w Jugosławii

8. Obalenie komunizmu i kryzys w Albanii.

9. Likwidacja komunistycznych organizacji międzynarodowych

- a. rozwiązanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) – 28 czerwca 1991 r.
- b. rozwiązanie Układu Warszawskiego – 1 lipca 1991 r.

III. Rozpad Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

1. Pucz z Giennadijem Janajewem na czele

- a. zdecydowane przeciwdziałanie Borysa Jelcyna
- b. samorozwiązanie Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego

- c. opowiedzenie się wojska po stronie Jelcyna
2. Utworzenie Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP) 1991 r.
3. Rozwiązanie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich – 26 XII 1991 r.
4. Uniezależnienie się części republik radzieckich

Załącznik nr 2 (Porozumienia Okrągłego Stołu, cyt. za Anna Radziwiłł, Wojciech Roszkowski *Historia dla Maturzystów Wiek XX*, PWN 2004, s. 366 – 367) - **tekst umieszczony w prezentacji**

Załącznik nr 3 (Układ mocarstw z państwami niemieckimi w sprawie statusu zjednoczonych Niemiec, podpisany w Moskwie 12 IX 1990 r. cyt. za Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, *Wiek XX w źródłach, Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, PWN 2002 s. 355-359)- **tekst umieszczony w prezentacji.**

Załącznik nr 4 (Rozpad Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw - cyt. za Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, *Wiek XX w źródłach, Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, PWN 2002, s. 360-363) – **tekst umieszczony w prezentacji.**